

บทคัดย่อ

เรื่อง คอนปู้ตาชาวบ้านหนองโน

- ทีมวิจัย
1. เด็กหญิงจิราพันธ์ ทักทา
  2. เด็กหญิงอรุโณทัย สิงห์ใน
  3. เด็กหญิงอรรวรรณ รั้งวัดสา

ครูที่ปรึกษา 1..นางวราภรณ์ ไสโศก

ผู้บริหารสถานศึกษา นายพีระ แสสนพินิจ

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2553

การศึกษาเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมาย 1. เพื่อศึกษาคอนปู้ตาและความสัมพันธ์กับชาวบ้านหนองโน 2. ความเชื่อของชาวบ้านมีต่อกอนปู้ตา 3. ข้อห้ามข้อปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลงความเชื่อต่อกอนปู้ตาพื้นที่ศึกษากอนปู้ตาบ้านหนองโน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ใช้วิธีการศึกษาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเป็นหลักจากผู้เฒ่าผู้แก่ผู้นำพิธีกรรม และผู้ทำพิธีกรรมตอบคำถามจากแบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้างและจัดเวทีสนทนาตรวจสอบข้อมูลจากบุคคลหลาย ๆ คน แล้วนำข้อมูลมาเรียบเรียงเสนอเป็นรายงานวิจัยผลการศึกษาดังนี้

บ้านหนองโนเป็นบ้านขยายมาจากหมู่บ้านกุดแคนซึ่งบ้านกุดแคนมีบรรพบุรุษอพยพมาจากบ้านสิงโค บ้านเมืองสิงห์ เมืองทอง เมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อบ้านกุดแคนมีประชากรมากขึ้นแล้วขยายการสร้างบ้านมาอยู่ที่บ้านหนองโน ที่ตั้งบ้านหนองโนมีความอุดมสมบูรณ์มีหนองน้ำลึกและมีต้นโสนขึ้นหนาแน่น จึงเรียกชื่อว่าบ้านหนองโน ตามชื่อหนองน้ำมีต้นโสน (โน) การตั้งหมู่บ้านหนองโนคู่กับการอัญเชิญผีที่ชาวบ้านเชื่อถือ เชื่อว่าผีบรรพบุรุษจะคุ้มครองการย้ายบ้านมาจากบ้านกุดแคน ชาวบ้านหนองโนได้ร่วมกันสร้างศาลขึ้นใกล้หนองน้ำ เรียก “ตูปู้ตา” เป็นผีบรรพบุรุษทุก ๆ คนบริเวณคอนตูปู้ตา

ความสัมพันธ์คอนปู้ตากับชาวบ้านหนองโนในด้านความอุดมสมบูรณ์ของป่าคอนปู้ตาหนองโน จะจำเป็นผู้มิบทบาทรักษาป่าแห่งนี้ไว้กับชาวบ้าน ชาวบ้านพึ่งพาหาอาหารธรรมชาติจากป่าคอนปู้ตา เพียงพอกับการยังชีพ เพราะกลัวอำนาจผีปู้ตาลงโทษ ความสัมพันธ์คอนปู้ตากับชาวบ้านหนองโนในด้านความเชื่อแล้วนำความเชื่ออำนาจปู้ตามาสั่งสอนวัยรุ่น ไม่ให้ประพฤติผิดเกรงเทียวเตรไ้ได้ด้วย ชาวบ้านมองป่าปู้ตาหนองโนเป็นเหมือนผีเลี้ยงบ้านคอยดูแลดูชาวบ้านเพราะมีอาหารธรรมชาติเต็มไม้ สัตว์ให้ชาวบ้านได้พึ่งพาใช้ประโยชน์เพื่อยังชีพ

พิธีกรรมที่คงอยู่ คือ พิธีกรรมเลี้ยงปู่ตาค่อนทำนาใช้พิธีเสี่ยงทายจากบั้งไฟเล็ก ๆ เพื่อพยากรณ์เหตุการณ์ในหมู่บ้านและเป็นอย่างไร และเสี่ยงทายคางไก่ เกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนและพิธีบนซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านหนองโนทำปฏิบัติจริงทุกครอบครัว ส่งตัวแทนเข้าร่วมพิธีกรรมครอบครัวละ 1 คน และมีชะง้าเป็นผู้สื่อสารกับผีปู่ตาที่เป็นผู้ประพาศดินในศีลธรรมอย่างเคร่งครัด ทำให้ชาวบ้านศรัทธาโดยไม่มีเงินเดือนอุทิศตนทำหน้าที่ดูแลศาลปู่ตาทุก ๆ วันและทุกคนจะทำอะไรต้องเรียกผีปู่ตามาร่วมกินด้วยทุก ๆ งานของชาวบ้านหนองโน ข้อห้ามและข้อชะง้าคือไม่ให้คนล่วงละเมิดโค่นต้นไม้ในดอนปู่ตาและทุกคนต้องบิบแตรรถเมื่อผ่านปู่ตา

ประโยชน์ของเรื่องนี้ที่ได้ศึกษาทำให้ทราบว่าชาวบ้านหนองโนมองผีปู่ตาเป็นผีเลี้ยงบ้านเพื่อการยังชีพให้มั่นคงทุก ๆ การทำงานและมีการกล่าวอ้อนวอนให้ผีปู่ตามาร่วมงานทุกครั้งและสนุกสนานด้วย นอกจากนี้พบว่าชาวบ้านมีความศรัทธาในบุคคลที่เป็นชะง้าอย่างมากทุกครัวเรือนด้วยการให้บทบาทชะง้าเป็นพ่อแบบทุก ๆ กิจกรรม